

KATHOLIKUS NÉPLAP.

33. szám.

Megjelenik e lap hetenkint egyszer, Szerdán. Előfizetheti rá Pesten, a jó és olesó könyvkiadó-társulat ügynökénél: czukorutca 6. szám, földszint, a szerkesztőségénél. Vidéken a cs. kir. postahivataloknál.

Pest, augustus 17. 1853.

Előfizetési díj Budapesten kilordással félévre 1 ft. pp. vidékre postán. borítékban félévre 1 ft. 20 kr. pp. A lap szerkesztését illető levelek egyszerűen a Katholikus Néplap szerkesztőségéhez czimezendők. (Pesten a központi papnöveldeben.)

Dicsőség magasságban az Istennek, s a földön békeség a jó akaratu embereknek. Luk. 2, 14.

A nevelés

mint van, és mint lennie nem kellene.

VI.

Jancsi állapotot választ magának.

Más becsületes keresztény emberek, kik nem úgy vannak nevelve, mint Jancsi, azt hiszik, miszerint a jó Isten azért rendelt különböző állapotokat s egyiket erre, másikat arra hivta meg, mert az emberek mindnyájan nem hasonlók; s hogy mind az idei, mind az örökkévalóságot illetőleg sok függ attól, ha valjon valaki az igazi állapotot eltalálja-e vagy sem. Előttök igen könnyen megfogható, hogy valaki igen jó pap lehet, ki rossz katoná lett volna, s megfordítva, nem minden vitéz katonából lehetett volna jó gyónatatóatyja. Ők azt gondolják, hogy valaki tekintélyes személyt mutathat és jól veheti ki magát olly ruhákban, mellyeket a szabó mért rá; ellenben minden embertől kinevetetik, ha egy vacskos serfőzőnek uniformisába dugatik bele, mellyben olly kevésbé érezheti magát jól, mint a pásztorfiu Dávid Saulnak páncéljában. Így van az állapotokkal is. Ha valaki azon állapotot választja, mellyet az Isten rendelt neki s mellyre őt az Isten teremtette, akkor sokkal szerencsésebb és jobban boldogulhat, mint egy másik, ki valamelly állapotba belebotlik vagy beeröltetik, mellybe úgy illik, mint Pontius Pilatus a Credoba. De ha ez olly fontos, hogyan tudhatja meg valaki, mi legyen rá nézve a legjobb? Az anyagok álom közt igen ritkán jelennek meg, és e dolgot krétával sem lehet kiszámítani. És a mi legrosszabb, nem lehet megpróbálni. A dolmányt,

mellyet a szabó var, megpróbálhatom, mielőtt elkészül, és ha már készen van is, ismét meg lehet változtatni, vagy eladni, vagy legrosszabb esetben a szegre akasztani s egy másikat csináltatni. És a vargaines, ha az ülést s a bőrverést meguntá, ismét felhagyhat vele s asztalos lehet. De az állapotokkal máskép van; hol valaki magát leteszi, ott marad, tessék bár neki vagy sem; s a dolmányból, mellyet így egyszer magára vett, egész életében többé ki nem bujhatik, álljon bár neki jól vagy rosszul. Én kétszeresen megmondolnám magamat, ha olly ruhatárba jönnék, mellyben sok öltönyök vannak, azonban egyik sem ollyan, mint a másik, és így szólna valaki hozzám: Valassz magadnak egyet, mellyik tetszik, de aztán viselned kell úgy, mint van; nem szabad megváltoztatnod, eladnod, vagy eleserelned — kell birnod egész életedben. Ezért gondolják is meg magukat a becsületes emberek, mielőtt valamelly életállapotba lépnének. Ők azt vélik: benne csak hamar van az ember, de kijönni többé nem lehet belőle. De a megmondolás egyedül nem sokat ér, főleg, főleg ha az embernek magát a jövőre kell megmondolnia. Boldogult Csizmásy professor nagy physikus volt s az időt mindig egy hónappal előbb megjövendölte; de nem igen találta el mindig; egyszer biztam benne s esernyő nélkül indultam el hazulról és majd rosszul jártam. Ezért ha valaki állapotot akar választani, ollyantól kérjen tanácsot, ki a jövődöt jobban tudja, mint a tudós — jósvai proféta. De illyent hiában keresünk a szegény emberfiak közt, kik reggel nem tudják, mi történik estére. Csak egy van, ki mindent tud — a jó Isten. Ő hozzá kell tehát menni, hozzá jól sokat és buzgón felimádkozni, s Ő megvilágosítand bennünket s akép fog intézkedni, hogy azon ál-

lapotba jutunk, melyre Ő rendelt bennünket. Ha azonban már jó sokat imádkoztál s még sem tudod igazán, mi legyen belőled, akkor menj el gyóntatóatyádhoz, mondj el neki mindent őszintén, mintha csak valóságos apád volna, s meglásd, jól fog kiütni. De egyet ne felejts el, ha imádkozol, vagy gyóntató atyádhoz mégy, mert máskép hibaztal. Készséges jó akaratot hoz magaddal, azaz: nem kell kívánnod, hogy az Isten azt akarja, mit te akarsz, hanem neked kell akarnod azt, mit az Isten akar. Neked komolyan kell a valót keresned; s kell, hogy akarj azzá lenni, mivé az Isten rendelt, s ha mindjárt jezsuita- vagy irgalmas nénének kellene lenned. Illy módon már sokan isteni megvilágosítás által olly állapotba jutottak, melyre olly kevéssé gondoltak, mint némelyik az Istenre, mikor imádkozik. — s ők szerencsések lettek és sok jót cselekedtek. A mi Janesink épen illy lélekismeretesen nem járult el az állapotválasztásban; mit ő magára nézve szükségtelennek is tartott, mert százat mert volna tenni egyre, hogy ő házasságra hivatott; s ha bár hivatva nem is lett volna, mindazonáltal megkísértette volna. Az imádságra ő nem gondolt, s ha eszébe is jut, ezen eszközt nem örömet használta volna, félvén, nehogy más valami jöjjön ki; mert hallotta egyszer, hogy valaki imádság által kedvét a házassághoz elvesztette. És, mint mondatott, a földolog iránt ő már régen tisztában vala, hogy t. i. ő a házasi életre van hivatva. De a második kérdés az volt: kivel? Némely vallásos emberek azt hiszik, miszerint az isteni gondviselés ebben is atyailag gondoskodott, s mindenkinek, kit ezen állapotra hívott, már előre megrendelte azt, ki üdvére nézve legjobb. Es aligha nincs igazuk, minthogy Isten akarhatja nélkül még csak egy hajszál sem esik le fejünkről; és egy hajszált elveszteni fejünkről még koránsem olly fontos, mint egy élettársnét választani, kire mindent, nem ritkán saját és a gyermekek üdvét bizni kell; azért a jámbor fiatal emberek ezen választásban óvatosak, inkább néznek az erényre, mint a pénzre, inkább egy jó lélekre, mint a testi előnyökre. Tanácsot kérnek szüleiktől vagy más értelmes jámbor emberektől, és az imádsághoz folyamodnak; mert csakugyan érdemes a fáradságra, olly ügyben imádkozni, mellytől annyi sok függ. — Janesi azonban itt ismét sokkal erélyesebben cselekedett. Mohosi Babi majd ollyan volt, mint ő, hiu, felfuvalkodott teremtés, nevelés és buzgó kereszténység nélkül s körülbelül vele egykoru, ki jobban értett a tánczhoz, mint a háztartáshoz, s egész dolga mindenféle divatezikkék horgony-

zásában állt, miben vasárnaponként örömet látta magát. Illyen tetszett Janesinak, s ez Bábinak; és ezzel punctum. — Az állapotválasztás megtörtént. Azonban, Janesi! én nem tudom, mit szól ehhez anyád. Mit gondol Janesi ezzel? A kiosztandó zsebkendők megvásároltattak, a farsang ajtó előtt van és zenészek megfogadtattak s már a boltos szolgája is megérezte szelét; — most tehát anyjának is meg kellett mondani. Egy önálló fejezetet, sőt egész könyvet írhatnék abból, mit Anna mondott, ócsárolt és gyalázott, midőn neki jelentés tétetett. Lőrincz azon husz és néhány esztendő alatt, mellyeket vele élt, bizonyosan sokat hallott; de miket ő hallott, dicséző beszédek valának ahoz képest, mit Janesinak kellett hallania. Mindenek előtt megint esodálkozott, mint eshetett meg, hogy neki ezt fiával megélnie kellett. Ő mindent tudott, mi csak 100 esztendő óta gyalázatos a Mohosiékon történt; és mindent, mit csak tudott, nagyitva elmondott. Lőrincz és a leányok, kik már lenyugodtak, kénytelenek voltak ismét fölkelni, s ha olly későn nincs, Anna tüstént a plebániára íntott volna. S alig kelt fel másnap reggel a plebános, midőn Anna már a paplak előtt állt veresre sirt szemekkel s a plebánossal kívánt szólni. A plebános nekem nem mondogta el, mit beszéltek együtt, mit azonban könnyű kitalálni. Anna kétségkívül panaszkodott és jajgatott, mint bántja meg őtet a Janesi, és akar Bábival összekelni; s milly gyalázatos nép ez, s hogy már a leány nagyapja is, Isten nyugosztalja, nem a legjobb volt, s ő addig megy, míg az eget kéknek látja, ha azon leánynak házába kell jönnie; ő az egész dologban olly ártatlan, mint a ma keresztelt gyermek; a Mohosiék oka mindennek; ők beszéltek tele Janesinak a fejét, ki az előtt a legjobb gyermek volt a világon stb. Mit gondolsz, kedves olvasó, valjon hogyan válaszolt a plebános mindezekre? — Képzeld magadnak, mit mondogtál volna te a plebános helyzetében egy illy asszonynak? nem emlékeztetted volna-e őtet, hogy olly nevelés, milylyent ő a Janesinak adott, más gyümölcsöket nem hozhatott; nem adtad volna-e elébe, hogy ő mindenestre nagy oka ezen szerencsétlenségnek, mivel Janesinak ifjusága óta mindent megengedett, pártját fogta, a könnyelmű személyekkel való társalgást neki elég korán meg nem tiltotta és szükség esetében még annak idejében a lelkipásztornál segítséget keresni elmulasztotta; hogyan nézte el mindig, ha éjjel nappal a Mohosiékhoz ment, s mint némitotta el Lőrinczet, ha ez csak egy szót is ellene mert emelni. Viselje most keresztjét béketüréssel: ő maga vette magára;

iparkodjék békét tartani s azt, mit előbb elhanyagolt, Isten nevében ismét jóvá tenni. Most úgy van, mint van; a dolgot már nehezen lehet megváltoztatni; s veszedelmes lenne, ha ezen házasságot megakadályoztatni akarnák sat. Illyent és hasonlót mondottál volna Annának, ha plebános lettél volna. És valóban sok szülék mindent megengednek gyermeiknek; hagyják őket éjjel nappal a bűn veszélyei s alkalmatosságaiba rohanni; még ők perelnek és szitkozódznak, ha a lelkipásztor a táncz és bujalkodás ellen predikál, — és végtére azután, ha a dolog annyira megy, hogy házasodni akarnak, vagy kénytelenek, akkor jajgatnak, panaszolkoznak és szaladnak a plebánoshoz; de már ekkor késő. — Így történt itt is. Anna úgy tett, mintha elment volna az esze; de Jancsi és Babi összeházasodtak.

L—ger Ferencz.

Fülles Pistá.

Nem volt hét falu határában vásottabb fiu, Fülles Pistánál. Én már csak sok mindenféle természetű embert ismertem, de még olly kurucz ficzkót, mint Fülles Pistá, csakugyan nem láttam.

Már az szent igaz: hogy hamis hajjal kenték meg a sarkát! A mi azt illeti, ő magában véve nem lett volna valami gonosz ember. Szíve jó volt. felebarátját igazán szerette, szorult embertársan örömmel segített, a mint és a hol lehetett, nem valami haszonvágyból, mint sok ember teszi, hanem szívének jó indulatjából. Más ember jószágát nem bántotta volna, ha szinte úgy botlott volna is bele; sőt talán a faluban sem volt tisztább kezű ember, és a kinek házábanál kevesebb idegen jószág fordult volna meg, mint az övébenél. A templomba egy sem járt rendezebben, s nem imádkozott ajtatossabban, mint ő; sőt azt is meg kell vallani még ellenségének is: hogy szorgalomra és iparkodásra ritkította párját. Főleg pedig azért érdemli meg a dicséretet: hogy soha sem káromkodott, mint sok piszkos száju ember. — De mikor uramfia az a nagy hiba volt benne, hogy hazudni nagyon szeretett; mert a hányszor száját fölnyitotta, mindig akkorát füllentett, hogy a bicsak is kinyílt zsebében bámultában, és az úgy ment neki, mintha írásból olvasta volna.

No de el is vesztegette hitelét és becsületét e vétkes szokása által lakos társai előtt annyira: hogy századik szavát sem hitte senki, habár reá esküdt is. Sőt egész példabeszédé vált már a

faluban; mert ha valaki hazudott, azt szokták reá mondani: „Ez is úgy tud hazudni, mint Fülles Pistá.“ Még a neve is úgy maradt rajta a sok füllentés miatt; különben becsületes neve Bódi István volt. Már gyermek korában mutatkozott rajta e vétkes hajlandóság. Alig tudott beszélteni, már hazudni kezdett; szülei pedig a helyett, hogy ideje korán igyekeztek volna kiirtani e rossz hajlandóságot, míg gyökeret nem vert, csak nevettek a „hamis kis fiut“, ha jókat hazudott nekik; sőt együgyű apja egy bucsu alkalmával még mézes kalacsot is vett neki, mert ötöt luddá tudta tenni. Így nevelte Pistát apja, ki nagy bölesen azt szokta mondani, ha egyik vagy másik atyafi figyelmeztette fia gonoszságára: „Szeretem a kis kujont, mert látszik, hogy van esze, nem is lesz ebből valami bolond ember; ha kinövi magát, majd nem hazudik, csak megérjen az esze.“ De biz apjuk csalódott, mert fia korával együtt nőtt annak gonoszsága is, úgy annyira: hogy már diák korában egész faluban híres volt hazugságairól.

Egyszer a többi között mest'uramnak olly szemtelenül hazudott, hogy ez bámultában a könyvet is kiejtette kezéből, és azt mondotta neki: „Ugyan ne fülles olly nagyot Pistá, mert megver az Isten.“ A deák gyermekek ezután reá kaptak e szóra „fülles“, és addig hajtották, míg Pistán ragadt, és lett belőle Fülles Pistá. Most már huszadik ember sem tudja igazi nevét. Ni ni . . . ha akarjátok ismerni Fülles Pistát, nézzétek csak, ott megyen épen a tulsó soron, az a piros képű, barna bajuszu ember ő, kinek mind a két zsebéből ujdonat új ezizkendő piroslik ki. Így rá nézve becsületes embernek néz ki, pedig dehogy az; hiszen a becsületes ember nem szokott hazudni, neki ez pedig mindennapi kenyere; nem is hiszem, hogy Isten büntetése előbb utóbb utól ne érje őtet; mert hiszen az van írva a szentírásban: „Utálatosak az Urnál a hazug ajakak.“ Hogy Istennek e nemes adományát, a beszélő tehetséget, mi által megkülönböztetik az ember egyéb állatoktól, vétkekre fordítja s azzal visszaél, meg van ugyan büntetve már az által: hogy az emberek előtt ninesen becsülete, s beszédét, ha bár a legigazabbat mondja is, annyiban veszik, mint az üres hordó kongását; de ha az emberi társaságra nézve olly rossz következésű vétkét, a hazugságot el nem hagyja: Isten még érezhetőbben is meg fogja őt büntetni.

No épen a koresmához ért már. A pajkos legénység azonnal körülfogta őtet, szemébe vigyorgott, s ingerkedett vele, és a jambor nem látja át, miként csak azért kerülgetik őtet, hogy

legyen mit nevetniök, és hazugságain mulassák magokat.

„Ejnye a bagó rugja meg bátyám, szóla az egyik pajkos legény, ugyan hol vette azt a sok szép kendőt? ugyanesak megrakta vele zsebeit; jó, hogy füleire is nem kötött egyet, mint a lovaknak szoktak, ha mennyasszonyt hoznak.“

A legénység e szavakra hangos kacajba tört ki. Pista pedig egyet pödrintve bajuszán, nagy büszkén végig nézett rajtuk. Szinte látszott szemeiből a selmanak, hogy hazudni akar.

„Szeretnéd tudni ugyé? szép öcsém, hol lehet ilyen kendőkre könnyen szert tenni, de abból nem eszel. De mégis ha fizetsz egy pint bort, elmondom, hol szereztem.“

„Meglesz Pista bácsi, meglesz, kiáltanak többen, csak forduljon be a koresmába;“ és vitték őtet, mint Karvaly a madarat az ivóba, előre is gyanítván, hogy a pint borért hazudik most Pista akkora, hogy jó kedvük egy hétig elkécsődzik rajta. Föltették a kívánt pint bort az asztalra, és azután vigyorogva könyökölték körül a beszélőt.

„A mult hetekben zabot vittem hetivásarra, kezdé Pista beszédét. Visszajövet épen a kocsiderékban szundikáltam, mert mi túrés-tagadás, jó kedvem volt, a mint egy vén zsidó megszólított, hogy venném föl a kocsira. „Ha jó borra valót ad kend Iezig, mondám neki, fölveszem;“ mert biz én szinte megsajnáltam a szegény istenadtát, ugy megnyögött és izzadt batyuja alatt. Felült kocsimra, és mi elkeztünk beszélgetni egyről másról. Nem tudom, miként történt, de biz mi hamar össze barátkoztunk, és én annyira kivettem a zsidó szívet, hogy egészen belem bollandult. No de azután a hogy elvált tőlem, meg is emberölt ám; ki vett butyorából egy esomót, „itt van, István gazda, mondá, ezt kendnek adom barátságból, viselje egészséggel, még azon felül köszönöm a szívességet.“

„Szívesen Iezik gazda, másszor is, ha ugy jön sorába“ felelém és a lovak közé esapva ugy haza vágtattam, hogy a kerék sem érte a földet. Itthon pedig anyókomnak adtam át a esomót, mellyet a zsidó adott, mit ez kibontván, csak elszörnyököztiünk rajta, meglátván azt a sok tulipános kendőt, lehetett, hogy ne hazudjak, valami husz. Egy kettőt magamhoz vettem, a többivel pedig csináljon anyjok, a mit akar.“ Végezván beszédét Pista, nagyot ivott a potya borból.

„Kend ugyan jól járt bátya, szóla föl egyik a hallgatók közül, ugyan csak reá talált emberére, hogy ugy kitudta venni szívet.“

„Ne higy neki, kötekedék egy másik, hiszen Pista bátya esente azokat a kendőket, de meg is üti még az a bokáját.“

„Ne mondd azt nekem öcsém, kiálta mérgesen Pista, mert kitekerem a nyakadat! nem vagyok én utonálló, hogy mást kifósszak. Hát miért nem hiszed, a mit mondok?“

„Azért Pista bátya, kimondom kereken, mert füllenteni szokott.“ E szavakra Pista kissé megütődött. Eszébe jutott az: hogy szavainak hitelt az emberektől nem igen követelhet, miután a sok hazugságokkal már annyira elvesztette azt, hogy a ki ismeri, az igen jól tudja, kivél van dolga. Nem lehet tagadni, hogy egondolatra kissé megjuhászódott. „Akar hiszed, akár nem, mondá tovább szégyenülve, de a mit mondtam, az mind igaz.“ Pedig dehogy igaz, hamis a zuzaja is; a mit egy pint borért a fülelő legénységnek imént elmesélt, mind egy lábíg hazugság volt.

Napok jöttek, napok mentek, Pista beszédére ki sem emlékezett már, elfújta, elvitte a szél, mint a futó homokot. Azonban mintegy két hétre a koresmai jelenet után ismét találkoztunk Pistával, ki szomoruan s lehajtott fővel ballag a falu háza felé, s mellette a mogyoró pálezás kisbiró.

„Hová igyekszik kend, Pista bátya?“ kérdé utközben egyik ismerőse.

„Csehül vagyok én öcsém, felelé Pista, a törvényre hajtának, de magam sem tudom, miért. Azt mondják, hogy a vármegye keresteteg egy zsidóért, kit valaki kirabol, mit réám fognak.“

Más nap az egész falu apraja nagyja csak Pistáról beszélt, és pedig cifrábbnál cifrábbat: hogy Füllenes Pista a pesti utban egy zsidóval találkoztván, azt agyon ütötte és kirabolta; de a vármegye levele utána jött, őt elfogták, a rablott holmit pedig padlásán találtak meg a szősz között. „Mindjárt tudtam én, mondák többen, hogy nem igaz uton jutott Pista azokhoz a szép kendőkhöz.“

No de szó a mi szó, hiaban nem zörög a hasaszt. A mit Pistáról beszélgetett a falu nyelve, volt abban valami; mert biz az ő házat kikutatták, és egy esomó uj kendőt el is vittek tőle, őtet pedig bekísérték a vármegyére. Igaz ugyan, hogy Pista, ámbár ártatlan volt, bajba keveredett, hogy és miként, azt maga sem tudta. Gyanuba esett: hogy a zsidót ő fosztotta ki, mi annál inkább terhelte őtet, mert az elrablott holmik egy része csakugyan nála találtatott meg; de azért ha okos ember lett volna, könnyen segíthetett volna magán. Elmondotta volna tudniillik őszintén, mint igaz ember szokta, miként ju-

tott a kendőkhöz, hogy az uton találta egy csomagba, a többit pedig bizta volna a törvényre, majd csak kiszült volna az igazság; de mikor az a hazugság veszettül vérében volt már, s nem maradhatott tőle; most is azon törte a fejét, mit hazudjon, hogy bírait elámíthassa. Azt gondolta ő a jámbor: hogy azokat a törvényes urakat is olly könnyen elámíthatja, mint falubelieit; de csalatkozott, mert a hazugság most az egyszer ugyan torkára forrott.

A mint először vallatták, Pista nagy hetikén azt mondta: hogy ő a kendőket nem rabolta, hanem Pesten vette. Azt ugyan el nem hitték, bár mint erősítette is Pista, annál inkább, mert a falubeliek közül mindjárt vagy huszan mint tanuk állottak elő, kik azt bizonyították: hogy Pista a koreszmában azt beszélte, miként a kérdéses kendőket kapta. Jól láthatta Pista, hogy biz itt a hazugsággal nem sokra megyen, mert azonnal sarkára hágnak, és csak magát keveri be még jobban a bajba; de azért nem okult, mert a mint a törvény elől visszakísérték tömlőcézébe, azon törte fejét, hogy jövőre mit hazudjon mentéseüül. De már másodizben az urak sem vettek tréfára a dolgot. Látván azt: hogy Pistán sem a szép szó, sem a becsület nem fog, vallatni kezdék, de úgy ám, hogy minden kérdésnek rajta maradt kék följá. Túrte Pista, míg túrhette ez elbánást, de midőn már nagyon érezhetőleg reá járt a vastag vége, szabadkozott, rimánkodott, sőt esküdött is, de nem hittek neki, mert nem járt egy nyomon. Egyszer azt vallotta: hogy nem tudja, hogy jöttek padlására a kendők, más-szor ismét, hogy ajándékozta neki egy zsidó az uton; harmadszor ismét, hogy vette, majd ismét hogy találta, a mint valóban úgy is volt; no de a bírák sem tudták kitalálni a sok hazugság közül, mellyik az igaz, és ámbár Pista a zsidó megveretésében és kifosztásában ártatlan volt, mégis őt tartották a bűnösnek.

Szegény Pistát egy részről szinte sajnálni lehetett, hogy olly sok kinszt kellett neki ártatlanul kiállani; no de hiszen ő maga volt az oka, minek hazudott. Tudhatta volna: hogy hazugsággal nem messze megyen az ember, mert a hazug embert könnyen utóléri. Különbben pedig nem is ártott neki ez a lecke, legalább megtanulhatta maga kárán ismerni, minő veszedelmes vétek a hazugság, és hogy az Isten nem jó szemmel nézi azt, ha az ember eszét csak arra használja, hogy másokat megesealhasson, sőt előbb utóbb meg is bünteti, és pedig mint legtöbbsnyire történni szokott, tulajdon nyelvével veri meg a hazug embert.

Utoljára a sok kínos vallatásnak mégsem lett egyéb eredménye: minthogy Pista nem bírta magát kitisztázni a gyanuból; és a bírák sem tudtak rajta eligazódni, valjon Pista-e a bűnös, vagy nem? és így sem elítélni nem akarták, sem szabadon bocsátani nem merték, nem lévén tökéletesen meggyőződve Pistának sem bűnös, sem ártatlan voltáról. Úgyes-bajos állapota tehát függőben maradt, míg talán a jövő világosságot derítend reá. És Pista szépen ott esőpönt a vármegye tömlőcézében.

Jó ideig ott ült már Pista a hüvösben, mert szinte neki halaványodott a falak között. Unalmas magányában, szalmaágyán üldögélve gyakran elgondolkozott szomorú helyzete fölött, és ha elgondolta: hogy ostoba hazugságai által okozta magának e bajt, keserűségében a haját is tépte. Ha elgondolta, mennyit kell neki szenvedni ártatlanul, ostoba kérkedése és hazugságai miatt, és még tudja Isten meddig elülhet, míg kiderül ártatlansága, és addig oda haza jószaga fogy, pusztul, gyermekei pedig éheznek és rongyoskodnak: úgy úgy neki búsulta magát, hogy azt sem tudta, hol áll a feje. Most csakugyan látta azt, mire életében nem is gondolt: hogy milly veszedelmes a hazugság, és hogy mennyi bajt és izetlenséget okoz az embernek. Ő addig csak amugy félválról vette a dolgot, és jóízűt nevetett magában, ha hazugságai által valakit elboldithatott; arra nem is gondolt: hogy ez által az emberek előtt becsületét vesztegeti, meg hogy az Istent bántja. Ő is csak azt gondolta, mit sok mások, kiknek mindennapi kenyerök a hazugság: hogy ez csak tréfa, és nem vétek; azért is minden meggondolás nélkül eljár a szájak. Pedig dehogy nem vétek! Isten előtt utálatos, az emberi társaságra nézve veszedelmes vétek ez. Azért mondja a sz. irás is: „A hazug emberek erkölcsi tisztesség nélkül valók; és az ő gyalázatjok szüntelen velök vagyon.“

Egy őszi napon búsan gondolkozva üldögélt Pista szalmaágyán magányos tömlőcézében; úgy látszott, hogy az egész ember megváltozott fog-sága alatt. Eszébe sem jutott a dévajkodás, mint valaha: föl is tette magában: ha Isten segítségével e bajból kiszabadul, hogy soha, de soha többé nem fog hazudni. Gondolkodásából a tömlőc ajtajának nyílása ébresztette föl, mellyen egy magas, bozontos hajú, piszkos férfiú lépett be, kísértetve a porozlók által. Pista meglátván e vad kinézésű férfiut, szinte megdöbbsent tőle; ki egész hidegvérűséggel egyik szögletbe tévén le tarisznyáját, Pistához ment s a lábával oldalba rugván, hogy szegény Pista rémültében

viasz-sárga lön, nyers hangon reá kiáltott: „hát te pimasz ki vagy?”

„En Bodi István vagyok“ felelé Pista huzódzva a durva embertől.

„Hát ide a hüvösre miért hoztak te gyep-rugó, talán csirkéket loptál?”

„Nem tettem én semmi rosszat, felelé Pista, mert én ártatlanul szenvedek.“

„Mit szépíted magadat előttem, és mit hazudsz te . . . nem vagyok én komiszárius.“

„Dehogyan hazudok, felelé Pista keserűséggel, hiszen most is a miatt szenvedek ártatlanul. Bár soha sem nyitottam volna föl számat hazugságra, most nem volnék e bajban.“

„No pimasz, mondá megvetéssel a bozontos férfin, ha te olly ostoba vagy, hogy még a hazugságért is tömlőezbe kerültél, úgy nem sajnálalak, mert magad nyelve vert meg téged. Sok ember megfordult már itten, de még olly haszontalan nem rontotta a levegőt. Látod, én már ötödször vagyok itten, most is lovat loptam, zsidót fosztottam ki, azért kerültem ide, de ha szenvedek is, legalább tudom, miért kell szenvednem, de szégyenleném magamat, ha még hazugságért is ide kerülnék. Sok rosszat követtem már el, de még nem hazudtam. Takarodj mellőlem, gyáva hazug.“ Ezzel szemébe rántva kalapját, elfordult Pistától.

Pista különös érzések között huzódott egy szögletbe. Szégyennel töltötte el lelkét annak meggondolása: hogy egy ollyan ember is, kitálán egész életét gonoszságok között töltötte el, lenézi, megveti és megutálja őtet, gyalázatos vétkeért, a hazugságért. Más részről a szabadulás reménye keeségtette elbusult szívét, megtudván fogoly társától, hogy ő a tettes, ki a zsidót kifosztotta. Várt tehát és reménylett, míg bonyolódott ügye, melybe maga keverte magát, világosságra derül.

Végre elérkezett az ohajtvá várt nap. Megtaláltatván a valódi bűnös, Pista mint ártatlan szabadon bocsátatott, azon megjegyzéssel: hogy szenvedéseit, mellyeket ártatlan létére ki kellett állania, ne másnak, hanem önnön magának rója föl, és tanulja meg ez esetből, miként kell hazudni. Pistának életében nem volt ennél boldogabb napja. Örömtől dobogó szívvel hagyta el félévi szenvedése helyét. A mint az udvarra lépett, nagyot lélezett, leemelvén fejéről kalapját, az égre emelt kézzel megesküvék: hogy ha Isten őtet megsegíti, elhagyja vétkes szokását, és soha, de soha többé életében ajakiról egy hazug szó sem fog lehangzani. Valjon megtartottak-e esküvel erősített fogadását? leghitelesebben

bizonyíthatják lakos társai, kik azt állítják: hogy ez idő óta semmiféle teremtés nem hallotta őt hazudni, önnön kárán tanulván megismerni a hazugságnak vétkes és utálatos voltát. — Igaz ugyan, hogy eleinte nem igen akartak neki hinni az emberek, habár a legigazabbat mondott is; de lassanként átlátták, hogy elhagyja régi rosz szokását, és hitele vissza kezdett térni, mellyet az előtt hazugságai által elvesztegetett az emberek előtt. És vált belőle becsületes ember.

Azonban még ősz korában is rajta veszett fiatalkori neve „Fülleses Pista.“

G Y U R I N K A.

Katholikus hitélet.

XXXIV.

M. V á s á r h e l y (Erdély) aug. 1-én. Most, midőn lelkünk gyakran bánatos szomorúsággal sohajt fel a körünkben s körünkben annyira elharapódnai kezdett kárhozatos vallási közönyösség fölötti aggodalmában, Isten, vigasztalásul a szomorúaknak, egy apostoli férfival aján-dékozza meg erdélyi anyaszentegyházát, ki fáradhatlan buzgalmával s mindenhol ohajtvá várt megjelenésével megerősítse hitben a kétkedőket, reményben a esügge-dezőket, szeretetben a gyűlölködőket, s ki az üdvözítő sz. hit mennyből szállott igéivel villanyozza fel lelkeinkben a hitéletet. Ez apostoli férfi szeretett püspökünk, H a y n a l d Lajos ur ő mlga, ki fő-pásztorágának eddigelő körünkben fojtt még kevés ideje alatt Erdélynek már csak nem minden részét szerencseltette atyai látogatásával, mindenütt szeretetet sugárzó atyai készséggel „törve meg szeretett ker. kath. hiveinek az evangeliom kenyerét“ s ezereket részesítve a Bérmlás és Ol-táriszentség égi malasztjában, s ki ma itteni kath. hiveitől régóta ohajtvá várt főpásztori látogatásával városunkat örvendeztette meg.

Julius 27-én ő mlga a már egész déltán jötte hিরere a tágas piacot ellepve tartó, élénken hullámzó sokaság örömkialtásai s éljenzései közt az est szürkületében érkezett meg. A szokásos tisztelgések megtörténtével más nap a nem rég kórházzá alakított B. Aporház tágas szép tere lön az ünnepély színhelyévé átalakítva, hol a püspök ő méltósága a nem kiesiny kiterjedésű kórház-teren egybesereglett roppant számu buzgó hallgatóság lelki épületére egy ez ünnepély czéljára vonatkozó kenetteljes sz. beszédet tartván, a kórházat új rendeltetésére felszentelte; mi meglévén, egy e végre az udvaron előre gyönyörűen felkészített kis oltáron, Isten szép kék ege alatt a vérontás nélküli nagy áldozatot mutatta be a főpapok Főpapjának. Ezek után apát és helybeli plebános, ft. H o r v á t h Pál ur járult egy szép beszéddel az ünnepély emeléséhez, mellynek végével püspök urunk ő méltósága a vidék és helybeli nagyszámu ifjuság egybegyűlt seregét részesítvén a Bérmlás szentségében, miután egy hozzájuk intézett sz. beszéddel ez újju nemzedéket sz. hitünk bajnokivá felavatta, az ünnepély minden jelen voltak lelki megelégedésével végződött. Hogy mennyire nem hibázza el hatását szeretett főpásztorunknak

a lelket megragadó buzgó ékes szólása a hallgatók szívében, annak már is gazdagon gyümölcsöző sok szép példái közül, rendén levőnek, sőt épen kedves kötelességemnek tartom azon egyet fölemlíteni, mikép: a születéshelye s rokonai látogatása végett épen ezen napokon itt mulató, különben Jassy-ban, Moldva fővárosában lakó orvos Viola József ur, több érdemrendek birtokosa saját nyilatkozata szerint, püspök ő mlga szívreható szónoklatától indítatva, 500, ötszáz darab aranyat tett le püspök ő mlga kezei közé a kórház számára! A szenvedő emberiség buzgó hálalmája s ezerek áldása kísérje minden lépteit a nagylelkű adományozó urnak valóban szép s nemes áldozatáért, ki honi tehetőseinknek illy fényes példával világitott elő.

Következő nap július 29-én ő mlga az itten díszlő algymnasiumban a hittanból ezen napokra halasztott próbatétet, délután pedig az elemi és leányiskolákat látogatta meg, s 30-kán három, ez esperességhez tartozó vidéki faluból behozott új harangot felszentelvén, miután lekötelező atyai szelid nyájasságával mindnyájunk lelkében kitörülhetlen kedves képét s emlékét hátrahagyta, ezereknek áldás kívánatai közt, kísérte a tiszteletére egybesereglett lovas polgárságtól s nagyszámu díszfogaton át K. Fejérvárra, püspöki székhelyére veendő. — A mennyei Gondviselés örökös szemé virasszon a buzgó főpásztor drága életének minden percei fölött!

... fly papnövendék.

Különfélék.

Társulati új tag a pécsi bizományi kerületből: T. cz. Somogyi Ferencz, pécs-városi levéltárnok ur. A győri bizományosi kerületből: Nt. Erdős Alajos ur, halászi káplán. Nt. Troján József ur, somorjai káplán. T. cz. Puntigam Lajos ur, kalmár Győrött. T. cz. Bánóczy Lajos ur elemi tanár.

Több kecskeméti polgárok a „Religio“-nak azon örvendetes tudósítást írják, hogy az alföldi pusztai nép szellemi emelkedése örvendes jövőnek néz elébe. Ugyanis mélt. váci püspök, Roskoványi Agoston ur a kecskeméti prépost plebános urat kegyes leiratában oda utasítja: vizsgálná meg mielőbb a puszták helyzetét s az életbe léptetendő isteni szolgálatok tarthatására alkalmas helyeket választván, arról ő méltóságát értesitené. Erős a kecskeméti polgárok hite, hogy a megfogamzott eszme rövid időn áldásos munkásságot fejtend ki, s hogy marandó missionariusok fognának küldetni, kiknek egyedüli dolguk leendő, az elhagyatott nép szellemi hiányait kiegészíteni.

Pesten imint jelent meg következő munka: „Lacordaire egyházi beszédei.“ Francziából fordította Major Károly. Első füzet. Müller Emil (Pest, Servitátor 1. sz.) sajátja. N. S. 155 lap. E füzetben a t. olvasó Francziaország egyik leghíresebb egyházi szónokának hét beszédét veszi, melyek foglalatja a következő: 1. A tanító egyház szükségessége és annak különös jelleméről. 2. Az egyház alkotmányáról. 3. Az egyháznak erkölcsi és csalhatlan tekintélyéről. 4. Az egyház fejének megállapításáról a földön. 5. Az emberi nem tanításáról és üdvéről az egyház végleges megalapítása előtt. 6. Az egyháznak a polgári hatalomhoz viszonyairól. 7. Az egy-

ház fenytő hatalmáról. Lacordaire beszédei sokkal ismeretesebbek, hogysem dicséretünkre szorulnának; a fordítás magyarra helyes, miért is e munkát bizvást ajánlhatjuk.

A jó s olesó könyvkiadó társulat által kiadatni szokott magyar-, német- s tót keresztény naptárak már megjelentek, s az ügynöki hivatal útján (Pest, cukorutcza, 6. sz.) kaphatók. A bizományos urak megkéretnek, hogy határozott megrendeléseiket a naptárakra mielőbb megtenni sziveskedjenek.

Boldog emlékezetű Kiss Reginald, minorita-rendü áldozár, ki a Nyir-Báthorban lakó csekély számu katolikus híveknek két izben tíz évekig a legnagyobb meglepéddel hirdette az Isten ígését, f. é. február 11-kén meghalván, irántai szeretetöket úgy bizonyíták be, hogy sirja felett saját filléreiken egy esinos 80 váltó forintba került vas keresztet készítetttek, s azt f. évi ápril 30-án — fájdalom! minden pompa nélkül — fel is állították.

A chartumi afrikai missiot ismét nagy veszteség érte. Ugyanis dr. Reitz az ottaniaustriai es. kir. ügynökség tiszteletbeli alelnöke, a missio egyik legbuzgóbb, legtevékenyebb, legvállalkozóbb támasza, abyssiniai utjában, megtörve a clima befolyása és a nehéz ut fáradalmi által, meghalálozott. Ő es. kir. apostoli Felsége saját legfelsőbb nevérol czimzett rendjének lovagkeresztesevé méltóztatott a boldogultat kinevezni; — érdemeinek ezen fejedelmi elismerését azonban nem élte meg.

Előfizetési felhívás alexandriai Szent Katalin középkori magyar verses Legendájára, magyar akadémiai kodexből, kiadja Toldy Ferencz. — A mű, mellyel itt úgy a magyar nyelv és költészet, mint a vallásos érzelmiség barátait megkínálni szerencsém van, vallásos eposzi költészetünknek legrégibb, s eddig tökéletesen ismeretlen emléke, melly fölemlítve is először csak Irodalmi Történetem II. kötetében lön. A több mint négyezer versből álló legenda egyike azon naiv, bensőséges és kenetes hitélet-képeknek, millyeket csak a középkor hívő kedélyei hoztak elő: de mellyeknek fenséggel változó szépségét, az öntudatos művészet hiánya daczára, minden őszinte, elfogulatlan keresztény kebel mindenütt és mindenkor érzette, és bevallani kénytelen a csak aesthetikai érzék is: melly, valamint a teremtmény holt országaiban, úgy az embervilágban is a műszépen kívül természetszépét is ösmer el.

A tetszés, mellyet az általam közlött töredék mind azoknál aratott, kiknek nyilatkozatait hallottam, sőt koronkinti buzditások is arra határoztak, hogy e vonzó emlékek már akkor ígért közzétételét többrendü elfoglaltatásim mellett is továbbra ne halasszam; de a példányszám biztosabb megszabhatása végett előfizetést hirdessek: mellyet azonban már a hó végén határozottan be kell rekesztenem, hogy a nyomtatás — dolgaim úgy kívánván — september elején megkezdethessék, s haladéktalanul folyhasson: reménylve, hogy ekkép a könyv legkésőbb október 15-dikéig az előfizetők kezében lehet.

A legenda teljes és itészetileg megalapított szövegét, melly régisége daczára könnyű és kellemes olvasatu, ugyan azon szentnek egy hason régiségű prózai élete, történeti és nyelvészeti felvilágosítások, s avult szók és formák magyarázata követik. Czimkép helyett hasonmás fogja az egészét diszesíteni, melly esinos 8-rétben tíz iv körül lesz.

A szép kiállítású könyv előfizetési ára egy frt. Ki rögtön postán kívánja példányát, ne terheltessek a könyv díját 12 krral megtoldani, s ez esetben nevét, lakását s utolsó postáját teljesen olvashatólag jegyezni fel. A megrendeléseket és pénzeket egyenesen hozzám intézteni kérem. A gyűjtőknek tiz után egy példánnyal szolgálók. Pesten, augusztus 1. 1853.

Toldy Ferencz. Al-Dunator, 32. sz.

Csöd tanítói állomásra. Pécsi püspöki megyében a czikói plebániához tartozó Ófalu fiók-egyház mesteri hivatala megürülvén, ennek betöltésére f. é. sept. hó 6-ra csöd hirdettetik, mely a czikói plebániái lakban fog megtartatni. Jövedelme ez állomásnak 9 pfr. 60 mérő rozs, 5 öl keményfa és stoláris jövedelmek. Az ezt elvállalni ohajtók németül jól tudjanak, erkölcsi s politikai bizonyítványokkal ellátva, magokat alólrtnál bejelentsek. Kelt Czikóban aug. 1-én 1853.

Szítás János, czikói plebános
Tolna vármegyében.

Csöd-Hirdetés. A megürült kántor-tanítói állomás elnyerésére Nádudvaron, Pest megyében csöd hirdettetik f. é. september 5-kére. Ezen hivatalhoz esatolt fizetés a Canonica Visita alkalmával állapított meg, mint következik: 1 káposztás kert, 1 kenderes föld, 64 fr. váltóban, 4 öl tüzelő lágfa, 4 koesi széna, 400 kéve nád, minden házas pártól (440-nél több) 1/4 pesti mérő buza, egyháziilag megállapított rendes stola, illedelmes lakás. Kik tehát ezen állomást elnyerni kívánják, hiteles okleveleiket az elvégzett Praeparandiáról, a magyar és német nyelvbeni tökéletes jártasságukról, erkölcsi és politikai viseletükről legfőbb augusztus 28-ig a helybeli iskola-igazgatónak bemutatni, september 5-én pedig reggel 8 órakor tehetségüket tanusítandók, személyesen megjelenni iparkodjanak. Kelt Nádudvaron, kalocsai megyében jul. 28-án 1853.

Lánay Nep. János, nádudvari
pleb. és iskola-igazgató.

Kegyességi adományok: A szentgyermek-ségről nevezett chinai társulatnak Jézus nevében egy névtelen özvegy asszony 4 pfr. Egy névtelen jöteve a Csangó magyarok templomára 1 fr. Közép-afrikai missióra 3 frt. Szent sár óreinek 1 frt.

A jó és olcsó könyvkiadó társulat 1853-ki közgyűlésének **PROGRAMMA.**

Gyűlés napja augusztus 27-dike.

Reggeli 9 órakor az egyetemi templomban püspöki nagy mise.

Isteni tisztelet után a közgyűlés a semináriumi könyvtár teremében tartatik következő renddel:

A társulat elnöke méltóságos gróf Károlyi István ur „Dicsértessék a Jézus Krisztus” beköszöntő szavakkal megnyitja az ülést, rövid előbeszédet intéz a jelenle-

vőkhez, s azonnal egy küldöttséget nevezki, mely a társulat fővédnökét a főmagasságu Kardinál-Herczeg-Prímást tiszteletteljesen, s azon kérelemmel hívja meg a gyűlésbe, hogy az elnökséget átvenni s a tárgyalásokat vezérteni méltóztassék.

Ő Eminenciája magas rangjához illő tisztelettel fogadtatván, az elnökséget átveszi, a gyülekezethez intézendő Előszó után az Igazgatót a tárgyalások megkezdésére felszólítja. Erre megkezdetik a hivatalos előadások sora.

Az igazgató a társulat évi működéséről, és jelen állapotáról előadást tesz.

Az igazgató tudósítja a gyűlést a kiadott és elterjesztett könyvekről, azok szelleme- s irányáról.

Az 1852-diki számadások, és a jelen évről aug. 15-kig kivonatban a gyűlés elibe terjesztetnek.

Az ügynök előterjeszti az üzlet és forgalom mielőtt. Bemutatja a kezelése alatt fennlevő, vagy a bizományosoknál számadás alatt álló könyvek, képek, metszvények s a t. lajstromát, létszámát, és pénzübeli értéküket.

A pénztárnok a pénztár állapotáról tesz jelentést. A titoknok felolvassa lajstromát a dolgozó tagok vagy mások által beadott minden kéziratoknak, és azok-

ra hozott eddigi határozatokat.

E hivatalos jelentések után a közgyűlési tanácskozás tárgyai sorban felvételnek, melyek folytán a jelenlevő tagoknak szabadságukban állandó kellő rövidséggel véleményüket nyilvánítani, sőt a társulat javára czélzó indítványokat is szönyegre hozni.

Mint sürgetőbb s határozást igénylő tárgyakul kijelöltetnek:

a) Az alapszabályok értelmében: kitűzése a jövő évben kiadandó könyveknek.

b) A társulat újságlapjainak terjedését előmozdító intézkedések.

c) Különösen a Családi Lapok mellé új szerkesztőnek felvétele.

d) Egy küldöttségnek kinevezése, mely a Bécsben Sept. 19-22-kig tartandó német katolikus egyetemen közgyűlésében megjelenjen, s ott a társulatot képviselje.

e) Új igazgató választása, és az időközben alkalmazott ügynöki segéd megerősítése.

f) Új választmányi vagy dolgozó tagok kinevezése.

Mindezek folytán Kardinál ő Eminenciája, mint a gyűlés elnöke, kimondja a hozandó végzéseket, a titoknok pedig azokat pontosan feljegyzi, és hitelesítés tekintetéből még a gyűlés befejezése előtt felolvassa.

Befejezésül gróf-elnök ő méltósága a jegyzőkönyv kinyomatását elrendeli, a főmagasságu Kardinál-Herczeg-Prímásnak részvevő magas kegyességét megköszöni, kitartásra s lelkesedésre buzdítván a jelenlevőket, különösen a választmányi tagokat és a társulat hivatalnokait, s mint kezdetben a Jézus Krisztus dicséretével a gyűlést bezárja.

Melly közgyűlésre és ajtatosságra a társulat t. cz. alapító, dolgozó és részvényes tagjai tisztelettel meghívattak.

Kiadja „a jó és olcsó könyvkiadó társulat,” szerkesztő BLÜMELHUBER FERENCZ.

Pesten 1853. Nyomatja LUKÁCS LÁSZLÓ, országot 6. sz.